



LIETUVOS GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS ASOCIACIJA  
LITHUANIAN DEFENCE AND SECURITY INDUSTRY ASSOCIATION

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai

2022-09-22 Nr. 22SD-247

Į 2022-09-16 Nr. 1D-4813

Kopija

Lietuvos Respublikos Seimo nariui Laurynui Kasčiūnui  
Nacionalinio saugumo grupės vadovui Respublikos  
Prezidento vyriausiajam patarėjui Kęstučiui Budriui  
Ministro Pirmininko patarėjui Vaidui Navickui  
Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai  
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai  
Valstybės saugumo departamentui

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS GINKLŲ IR ŠAUDMENŲ KONTROLĖS ĮSTATYMO  
PAKEITIMO**

Atsakydami į Vidaus reikalų ministerijos (toliau – VRM) argumentus, kuriais VRM nepritaria Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės asociacijos (toliau – Asociacija) siūlomoms Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo (toliau – GŠKĮ) pataisoms, teikiame šiuos komentarus ir priežasčių sprendimo būdus, nereikalaujančius jokių papildomų finansinių ar žmogiškųjų resursų:

**VRM argumentas:** „Dėl ūkio subjektų, kuriems Lietuvoje leidžiama vykdyti veiklą su A kategorijos ginklais

*Įstatymo 23 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija (Turto valdymo ir ūkio departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos – toliau Turto valdymo ir ūkio departamentas) bei Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija ar jos įgaliota krašto apsaugos sistemos institucija turi teisę eksportuoti, importuoti, vežti visų kategorijų ginklus, ginklų priedėlius, šaudmenis, jų dalis. Kitas valstybės institucijas ir įstaigas ginklais aprūpina Turto valdymo ir ūkio departamentas.*

*Pažymėtina, kad pagal galiojančią nustatytą reglamentavimą ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų, jų dalių gamintojai, registruoti Lietuvoje, kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje ar Europos ekonominės erdvės valstybėje, kurie įvykdo Įstatyme nustatytas sąlygas, turi teisę tiek įsigyti visų kategorijų ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų dalis Lietuvoje ir jas importuoti, tiek prekiauti ar eksportuoti savo pagamintus visų kategorijų ginklus, ginklų priedėlius, šaudmenis, jų dalis (Įstatymo 7 straipsnio 3 dalies 1 punktas, 13 straipsnio 1 dalis, 22 straipsnio 4 dalies 3, 4, 5 punktai). Mūsų nuomone, Įstatymas nustato vienodas veiklos sąlygas tiek Lietuvos Respublikos subjektams, tiek ir kitų Europos Sąjungos ir Europos ekonominės erdvės valstybių subjektams.“*

**Asociacijos komentaras:** norėtume patikslinti, kad GŠKĮ ir kitų ES šalių ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų ir jų dalių (toliau – ginklai) teisinis reguliavimas turi panašumą tik nustatant A kategorijos ginklų gamintojų ir civilinėje apyvartoje leidžiamų ginklų apyvartą. ES šalių įstatymai savo šalių verslo subjektams numato galimybę verstis A kategorijos ginklų prekyba, o GŠKĮ Lietuvoje registruotiems verslo subjektams draudžia, bet nedraudžia verstis A kategorijos prekyba jei verslo subjektas turi leidimą išduotą užsienio šalyje.

**VRM argumentas:** „Dėl draudimo Lietuvos ginklų ir šaudmenų prekyautojams ir tarpininkams importuoti, eksportuoti, vežti, prekiauti A kategorijos ginklus ar teikti tarpininko paslaugas

*Priimant sprendimą leisti prekyautojams ar tarpininkams vykdyti veiklą (prekiauti, eksportuoti,*

*Originalas nebus siunčiamas*

*tarpininkauti) su visais A kategorijos ginklais, ne mažiau svarbu įvertinti ir pasverti tokio sprendimo ar reglamentavimo rizikas ir pasekmes nacionaliniam saugumui. Pvz., prekybos ginklais tarpininko pažymėjimas suteikia teisę derėtis dėl sąlygų ir organizuoti karinės įrangos perdavimą ne tik iš Lietuvos Respublikos teritorijos, bet ir kitos valstybės narės arba trečiosios šalies teritorijos į bet kurią kitą trečiąją šalį, Lietuvai fiziškai nedalyvaujant šios įrangos perdavime, dėl ko kyla galimo nukreipimo nenumatytiems galutiniams vartotojams į konflikto regionus rizika, kyla rizikos, jog šalis gali būti išnaudojama įgyvendinant sandorius, neatitinkančius nacionalinio saugumo interesų arba karinę įrangą bus perduota į neteisėtą apyvartą, ir pan., t. y. kyla rizikos, kurias sudėtinga suvaldyti. Tokiu atveju Lietuvai tektų politinė atsakomybė už tarptautinius pažeidimus ar incidentus, kuriuose būtų panaudota Lietuvoje išduotos licencijos pagrindu perduota karinė įranga.“*

**Asociacijos komentaras ir siūlymas:** šią riziką galima suvaldyti labai paprastai ir be papildomų finansinių bei žmogiškųjų resursų, nustatant GŠKĮ reikalavimą, kad Lietuvoje registruoti subjektai, visiems užsienyje vykdomiems A kategorijos ginklų prekybos sandoriams, net kai prekės neįvežamos į Lietuvą, gautų Lietuvoje įgalios institucijos leidimą. Pažymėtina, kad Lietuvoje turime efektyviai veikiančius Žvalgybos ir Kriminalinės žvalgybos įstatymus, visus reikalingus įrankius ir priemones jiems vykdyti, eilę žvalgybą galinčių vykdyti institucijų, todėl, kad palengvinti minėtoms institucijoms rinkti ir vertinti informaciją apie tokius verslo subjektus, siūlome numatyti reikalavimą, kad verslo subjektas, išduodant jam leidimą verstis A kategorijos ginklų apyvarta, šalia visų kitų reikalavimų savanoriškai sutiktų, kad jo atžvilgiu būtų vykdomas su šia veikla susijęs informacijos rinkimas ir tvarkymas, analogiškai, kaip suteikiant leidimą dirbti su informacija žymima slaptumo žyma. Taip pat galima nustatyti kvalifikacinį reikalavimą, pvz. kad būtų aktyviai vykdęs bent 5 metus veiklą susijusią su B kategorijos ginklų apyvarta ir pan.. Asociacija nesikrato atsakomybės ir pasirengusi priimti bet kokias jai patiktas atsakomybes ir funkcijas, susijusias su įmonių atranka, kontrole, bei priežiūra.

Manome, kad Lietuvos verslo subjektų vertimas steigti filialus užsienyje ir tokiu būdu teisėtai verstis minima veikla, kaip tik didina VRM rašte nurodytas rizikas, nes Lietuvos institucijos, turėdamos visus tam reikalingus įrankius ir priėjimą prie informacijos, pačios sugebėtų efektyviau tas rizikas suvaldyti.

**VRM argumentas:** „Taip pat manome, kad A kategorijos ginklų paplitimo didinimas visuomenėje nesukuria saugesnės aplinkos ir kelia rimtų viešojo saugumo rizikų. Prarastas ir į neteisėtą apyvartą patekęs A kategorijos ginklas, dėl savo specifinės paskirties, galios, pavojaus ir kitų aspektų, kelia žymiai didesnes rizikas visuomenės saugumui dėl galimo neteisėto panaudojimo atvejų daugėjimo ar jų panaudojimo nusikalstamais tikslais.“

**Asociacijos komentaras:** Pritariame, kad A kategorijos ginklai yra pavojingesni, tačiau leidimas verstis A kategorijos ginklų apyvarta, nereiškia, kad verslo subjektai importuos A kategorijos ginklus nekontroliuojamai. A kategorijos ginklai bus įvežami tik gavus kontroliuojančios institucijos leidimą ir kiekvienu atveju bus priimamas individualus sprendimas, lygiai kaip įvežant kitų kategorijų ginklus. Tokių leidimų išdavimo tvarka net galėtų būti griežtesnė nei pvz. B kategorijos ginklų.

**VRM argumentas:** „Manome, kad Įstatymo projektu siūlomi subalansuoti sprendimai, įvertinus visas galimas rizikas visuomenės ir nacionaliniam saugumui. Siūlomos nuostatos, kuriomis leidžiama ginklų prekiautojams prekiauti tam tikrais A kategorijos ginklais, ginklų priedėliais, yra suderintos su Lietuvos Respublikos Seimo 2022 m. kovo 24 d. priimtu Ginklų, ir šaudmenų kontrolės įstatymo Nr. IX-705 12, 13 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymu Nr. XIV-973, kuris įsigaliojo 2022 m. liepos 1 d., ir su Lietuvos Respublikos Seimo 2022 m. gegužės 10 d. Ginklų, ir šaudmenų kontrolės įstatymo Nr. IX-705 3, 13 ir 37 straipsnių pakeitimo įstatymu Nr. XIV-1071, kuris įsigaliojo 2022 m. liepos 2 d., kuriais leidžiama civiliams asmenims (Lietuvos šaulių sąjungos nariams, profesinės karo tarnybos nariams, kariams savanoriams, savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kariams) įsigyti kai kuriuos A kategorijos ginklus (tarp jų – automatinius ginklus), taip pat naktinius taikiklius. Atsižvelgiant į tai, siūlomais Įstatymo pakeitimais yra siekiama sukurti galimybę prekiauti Lietuvoje tais A kategorijos ginklais, kurie leidžiami civilinėje apyvartoje, reguliuojant ir kontroliuojant šią veiklą Įstatymo nustatyta tvarka.“

**Asociacijos komentaras:** Lietuvos Respublika, kaip niekada yra labai didelio pavojaus epicentre, karo pavojaus rizika labai didelė, agresorius tiesiogiai grasina ir ribojasi su Lietuva palikdamas

tik mažą koridorių į vakarus. Valstybė pripažįsta, kad reikia ruoštis karui, todėl skiria tam papildomą finansavimą, didina gynybinius pajėgumus, resursus bei atsargas, siekia užtikrinti tiekimo grandinių nepertraukiamumą ir jų alternatyvas. Asociacijos nuomone argumentai nukreipti išskirtinai į dėmesį visuomenės saugumui vien tik per nusikalstamumo grėsmių prizmę, bet visiškai neatspindi Valstybės požiūrio į visuotinę gynybą.

**VRM argumentas:** „Pažymėtina, kad pagal galiojantį nustatytą reglamentavimą ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų, jų dalių prekiautojai, registruoti Lietuvoje, kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje ar Europos ekonominės erdvės valstybėje, kurie įvykdo Įstatyme nustatytas sąlygas, turi teisę importuoti, eksportuoti, gabenti, prekiauti tik B, C, D kategorijų ginklais, ginklų priedėliais, šaudmenimis, jų dalimis. Mūsų nuomone, Įstatyme nustatytas draudimas importuoti, eksportuoti, gabenti, prekiauti A kategorijos ginklais, ginklų priedėliais, šaudmenimis, jų dalimis taikomas tiek Lietuvos Respublikos subjektams, tiek ir kitų Europos Sąjungos ir Europos ekonominės erdvės valstybių subjektams.“

**Asociacijos komentaras:** Pastaba teisinga, GŠKĮ nustatytas draudimas importuoti, eksportuoti, gabenti, prekiauti A kategorijos ginklais, ginklų priedėliais, šaudmenimis, jų dalimis taikomas tiek Lietuvos Respublikos subjektams, tiek ir kitų Europos Sąjungos ir Europos ekonominės erdvės valstybių subjektams, tačiau Europos Sąjungos ir Europos ekonominės erdvės valstybių subjektai, gavę leidimą verstis A kategorijos ginklų apyvarta savo šalyje, gali A kategorijos ginklus importuoti, eksportuoti, juos gabenti ir jais prekiauti.

**VRM argumentas:** „Dėl prekiautojų dalyvavimo aprūpinant specialiojo statuso subjektus ginklais

Nepritariame siūlymui specialiojo statuso subjektų aprūpinimą ginklais leisti ir privatiems subjektams. Labiausiai tai susiję su informacijos apie institucijų turimą ginkluotę saugumu. Turto valdymo ir ūkio departamentas, atlikdamas pirkimą specialiojo statuso subjektui, neatskleidžia, kokiam konkrečiai subjektui perkama, taip apsaugodamas jautrią informaciją. Tai ypač svarbu karo kontekste. Turto valdymo ir ūkio departamentas taip pat atlieka konsoliduotus pirkimus, o tai leidžia turėti ilgalaikes, keliems ar net visiems subjektams aktualias prekių tiekimo sutartis už, tikėtina, geresnę kainą bei spartesnį tiekimo terminą. To, manome, negalėtų užtikrinti privatūs tiekėjai.“

**Asociacijos komentaras ir siūlymas:** Turto valdymo ir ūkio departamento prie VRM Ginklų skyriaus (toliau – TVŪD Ginklų skyrius) reikalingumo Asociacija nesvarsto. Asociacijos nuomone TVŪD Ginklų skyrius reikalingas, jis atlieka savo funkciją ir jo naikinti nesiūloma. Priešingai, pritariame, kad TVŪD Ginklų skyrius duoda akivaizdžią naudą teisėsaugos institucijoms konsoliduotai apsirūpinant ginkluote, tuo pačiu apriboja verslo subjektų priėjimą prie jautrios informacijos.

**VRM argumentas:** „Dėl poįstatyminių teisės aktų sureguliuavimo

Pirmiausia, pažymime, kad poįstatyminių teisės aktų sureguliuavimo klausimai nėra Įstatymo projekto dalykas, todėl turi būti sprendžiami, jei reikalinga, atskirai nuo Įstatymo projekto nuostatų. Atkreipiame dėmesį, kad pagal Įstatymo 19 straipsnio 4 dalį licencija gaminti ginklus yra išduodama ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo visų tinkamai įformintų dokumentų gavimo dienos. Gaminamų ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų, jų dalių apskaitos tvarkos aprašas derinamas ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo jo pateikimo. Pažymėtina, kad reikalavimų patalpoms ir ginklų gamybos aprašo derinimą galima pradėti pateikus dokumentus licencijai gauti. Tokiu atveju būtų sutaupomas laikas ir visi reikiami leidimai būtų gauti greičiau nei per 60 kalendorinių dienų.“

**Asociacijos komentaras ir siūlymas:** pritariame, kad poįstatyminių teisės aktų sureguliuavimo klausimai nėra GŠKĮ projekto dalykas, bet GŠKĮ nuostatos nustato griežtas ribas poįstatyminiams aktams. Todėl siūlytume, ateityje rengiant GŠKĮ naują redakciją, jame numatyti didesnę laisvę ginklų apyvartos reglamentavimui poįstatyminiais aktais, nes juos adaptuoti nuolat besikeičiančiai gynybos verslo aplinkai pagal esamą ekonominę ar geopolitinę situaciją būtų ženkliai greičiau, paprasčiau ir efektyviau.

**VRM argumentas:** „Apibendrinus, manome, kad Jūsų pasiūlymai, kurių esmė yra nustatyti tokį teisinį reglamentavimą, kuris suteiks galimybę prekiautojams verstis visų A kategorijos ginklų prekyba, atitinkamai įvežimu, importu, išvežimu ir eksportu, tarpininkavimu, yra susiję su Lietuvos ginklų kontrolės

*politikos peržiūra iš esmės, o tai nebuvo Vidaus reikalų ministerijos ketinimai rengiant teikiamą Įstatymo projektą. Politikos peržiūrai yra reikalinga suinteresuotų institucijų ir asmenų visapusiška diskusija bei gilesnė teisės aktų analizė ir kelių įstatymų pakeitimai, įvertinant rizikas ir grėsmes visuomenės bei nacionaliniam saugumui bei siekiant užtikrinti optimaliausią ir subalansuotą visų A kategorijos ginklų apyvartos kontrolės mechanizmą. Pažymime, kad teikiamas Įstatymo projektas yra subalansuotas, parengtas atsižvelgiant į Seimo priimtus ir liepos 1 ir 2 dienomis įsigaliojusius Įstatymo pakeitimus, įvertinus viešojo bei nacionalinio saugumo rizikas.“*

**Asociacijos komentaras ir siūlymas:** Asociacija mato akivaizdų poreikį rengtis grėsmėms ir pavojams Ukrainos karo ir agresoriaus grasinimų kontekste. Bet koks delsimas gali turėti nepataisomų pasekmių valstybei. Valstybės gynybos politika aiški ir nedviprasmiška, tai rodo gynybai skiriamo finansavimo didinimas, gynybinių įsigijimų spartinimas, gynybos pramonės skatinimas ir kiti politiniai sprendimai, todėl Lietuvos ginklų kontrolės politikos peržiūra yra būtina ir neatsiejamai susijusi su viešuoju ir nacionaliniu saugumu.

Apibendrinus VRM argumentų visumą, darytina išvada, kad nepritartimas leisti Lietuvos verslo subjektams verstis A kategorijos ginklų apyvarta, grindžiamas vien tik nepasitikėjimu Lietuvos verslo subjektais ir menamomis iš to galinčiomis kilti grėsmėmis viešajam saugumui, tokiu būdu ir toliau paliekant išskirtines privilegijas užsienyje registruotiems verslo subjektams, ir toliau menkinant Lietuvos gynybos verslo įvaizdį tarptautinėje rinkoje, trukdant gynybos pramonei ir ekonomikai vystytis ir augti, pritraukti gynybos gamybą ir technologijas, prarandant surenkamus mokesčius ir papildomas darbo vietas, verčiant Lietuvos gynybos verslo subjektus specialiai šiam tikslui steigti dukterines įmones už Lietuvos ribų.

Nežiūrint to, kad VRM atsakyme minimi argumentai yra 30 metų senumo, naudojami nuo tų laikų, kai pirmą kartą buvo svarstomi siūlymai leisti fiziniams asmenims įsigyti pistoletus savigynai, po to verslo subjektams prekiauti pistoletiniais šoviniais, verslo subjektams prekiauti pistoletais, Šauliams įsigyti atitinkamus A kategorijos ginklus, sprendžiant Lietuvos Respublikos ginklų fondo reikalingumą, bet yra ir pagirtinų pavyzdžių, kaip pvz. policijos atsakomybės perkėlimas ginklų turėtojams dėl seifų namuose įsirengimo ir jų priežiūros arba pasitikėjimo juridiniams asmenims demonstravimas, suteikiant jiems teisę patiems tvarkyti valstybinį ginklų registrą, todėl tikime, kad ir šiuo atveju bus išreikštas pasitikėjimas Lietuvos gynybos verslo subjektams ir bus pritarta siūlomoms pataisoms.

Direktorius



Vaidas Sabaliauskas